

שבות **פרק יט** **יצחק** **קצא**

באיסור ונצטנן, דאף שהחום שנעשה באיסור נעלם ואיננו, מ"מ אסור ליהנות מתבשיל זה בשבת. והואיל ויש היכי תימצי שישאירנו על האש וההנאה מהאיסור תשאר עד מוצאי שבת, לא חילקו ואסרו גם כשנצטנן [יעוי' בהערה דלעיל], והכ"נ חשמל שנוצר באיסור ועתה נעשה בו צורך לחולה, נשאר באיסורו לצורך הבריא.

ושמא י"ל דכיון שלפי המצב שנוצר לאחר שכיבו מכונה קודמת, אנו זקוקים להדלקה זו עבור החולים, יש לדון מעתה זרם חשמל זה כנעשה מחדש בהיתר עבור חולים.

 ***ושמעתי** מהגרי"ש אלישיב שליט"א דמ"מ כיון שנעשה כאן איסור יש לחשוש בזה משום מעשה שבת, ויש להמנע מלהשתמש בחשמל זה בשבת. [מלבד הטעם משום חילול השם כדלהלן].

ולדעת האגרו"מ גם אותם פעולות שנעשות בחברת החשמל מפני שבדיעבד מוכרחים לעשותם כדי שלא יפסק הזרם מהחולים, אסור ליהנות מהם משום מעשה שבת וכמש"נ.

ועי' בתשובת הגרש"ז אויערבך זצ"ל [שם] שכתב דאם ייצור החשמל נעשה בשבת בעבירה ע"י ישראל פשוט הוא שאסור ליהנות בשבת מהאור והאש שיצירתם בעבירה, ולא עוד אלא שגם התבשיל שנתבשל מאליו בשבת ע"ג תנור חשמלי נלע"ד שאסור לאוכלו בשבת, ע"כ. וכן כתב בשו"ת אגרו"מ ח"ד סי' ס"ד דלהשתמש בחשמל אף שלא להבעיר כגון מעלית וכדומה אסור, וכ"ש לאור החשמל, וכ"מ גם בשו"ת אגרו"מ או"ח חלק ה' בסופו לענין פלטה חשמלית לשמור על חום המים והתבשיל דאסור. וכמו"כ שמעתי מהגרי"ש אלישיב שליט"א.

עוד כתב הגרש"ז אויערבך זצ"ל [שם] דגם כשיש נר של היתר אסור ליהנות מהחשמל שנוצר ע"י חילול שבת של ישראל ואין בזה ההיתרים שנאמרו בהוסיף נר ע"י עכו"ם. עיי"ש שהאריך להוכיח כדבריו.

***וכבר יצא לשמוע מפי מחבר הספר (וכן הוא מספר לכל השואלו בענין זה) שהגרי"ש אלישיב שליט"א אוסר מדינא להשתמש בחשמל בש"ק אלא שביקש הגראי"ל שטיינמן שליט"א מהגרי"ש"א שלא יפרסם האיסור לרבים כי ודאי יהיו שלא יעמדו בנסיון ויתרגלו לא להקשיב לרבנים אף בדברים אחרים (וע"כ נכתב בשמו בנוסח רק "יש להמנע").**

שבות פרק יט יצחק

כיום כ-150 הדלקות נעשות בשבת באופן ידני, מיעוטם מפני צורך הצריכה ורובם הגדול מטעמי חסכון שבהם אין את הנימוק להתיר מפני צורך החולים בהדלקה כמש"נ לעיל. מיכל הפחם מספיק לכשמונה שעות וכל שעות היממה עובדים טרקטורים להכניס פחם כדי להשתמש בדלק זה שהוא זול יותר, גם נעשות התנעות חדשות בשבת. ויהא רעוא שיתוקן הדבר.

**דברי מרן הגר"ש אלישיב שליט"א
בדבר חיבור המזגנים בבית הכנסת
לגנרטור שבת**

א. השימוש בחשמל של חברת החשמל בבית הכנסת, הוא חמור יותר מאשר בבית פרטי, מפני שנעשה בציבור ובפרהסיא.

ב. אין חילוק בין מזגן לתאורה.

ג. הנוהגים ליתן מכספי מעשר גם לצורכי ציבור כגון בנין בית הכנסת ומקוה, יכולים ליתן להוצאות הגנרטור לצורך השימוש בבית הכנסת.

* הגאון הגדול רבי חיים קנייבסקי שליט"א הוסיף וכתב על דברי מרן שליט"א: דברי מו"ח שליט"א ברורים וא"צ חיזוק וכל הזהיר בעניני שבת יתברך ממקור הברכות.

* בתשובה לשואלים השיב מרן הגר"ש אלישיב שליט"א, דאם בבית הכנסת שבו הם מתפללים בקביעות משתמשים בחשמל למזגנים ויש אפשרות להתפלל בבית הכנסת אחר, עדיף להתפלל בבית הכנסת אחר.

חשמל כשר ללא חילול שבת

שעג

יקרא

פסקי הלכות מהגריי"ש אלישיב

דרור

תשובות ממרן הגריי"ש אלישיב שליט"א⁸²

ברכת המזון כשיש שם חתן

בסעודה שלישית שמברכין ברכת המזון אחר השקיעה, אם יש כוס של שבע ברכות, נכון שהחתן יזמן הוא בעצמו ויוכל לשתות הכוס. דכל הטעם שאין לשתות אחר השקיעה זהו משום שאין חיוב כוס של ברכה מוחלט לנו לחיוב, אבל בשבע ברכות כשמברך החתן זהו מוחלט לחיוב ויכול לשתות.

כשיש שאלה על הס"ת

שאלתי את הבעל קורא רואה ספק שאלה בס"ת וממשיך לקרות, אם אח"כ צריך לחזור בספר הכשר למקום ששם מצא את הטעות, ואמר שצריך לחזור לאותו מקום, דכיון שמשם ואילך נודע לבעל קורא, הרי לא עלתה להם קריאה זו. ואמר דוודאי הבע"ק מיד כשרואה השאלה, שלא ימשיך בקריאה.

קריאת התורה לנער בר מצוה

שמעתי מרבינו מרן שליט"א שאין דעתו נוחה שנותנין לבר מצוה (שמלאו לו י"ג שנה) לקרוא כל הפרשה בש"ק. ומשום דמצוי מאד שמחמת שאינו רגיל לקרוא בציבור וגם מחמת התרגשות ואימתא דצבורא שכיח טובא שיש תיבות שקורא שלא מהכתב. ואמר רבינו שלפני כמה חדשים אירע שנתנו לבר מצוה לקרוא הפרשה בביהמ"ד שלו "תפארת בחורים" וביקש רבינו שיקראו במנחה כל הפרשה של אותה שבת (בעליה של הכהן).

בן חו"ל שבא לארץ, לענין השלמת פרשיות

שאלתי לרבינו שליט"א בענין בני חו"ל שבאים לא"י בשבועות אלו שאחרי פסח חשנ"א, אם יש ענין להדר לקרוא בקריאת התורה הפרשה שדילגו (כיון שבחו"ל שמיני של פסח חל בש"ק) ואמר לי שיש בזה ענין, ושכן מסופר על הגר"א שהשלים הפרשיות בציבור שחסרו לו כשיצא מבית האסורים. וכמדומני שאמר לי שכך נהג הוא בעצמו כשהיה חולה. וזה אף כשיקראו עי"ז ג' פרשיות שמיני תוריע ומצורע, ויקראו לכהן כל שמיני ומקצת תוריע. [אבל אי"ז מן הדין, הערת הגר"א צ"י ישראלזון שליט"א].

⁸² נתקבל למערכת ע"י אחר מתלמידי רבינו מרן שליט"א, התשובות נערכו לאחמ"כ ע"י הגר"א צ"י ישראלזון שליט"א

יקרא

דרך הישר

דרור

שעג

מנורה של ז' קנים

שאלתי לרבינו שליט"א בדבר מנורה של ז' קנים שעושים לנרות ש"ק שאין עומדים בשורה אחת, אלא האחד באמצע והששה בעיגול סביב סביב. ואמר רבינו שיש בזה תבואות שור שאסור גם בזה.

בענין שימוש בחשמל בשבת

בענין שימוש בחשמל [שאינו גנרטור] בשבת, אמר רבינו שגם לצורך חימום הבית לא להשתמש בחשמל, ואפי' אם בגלל זה ישארו בקור בשבת.

חשמל כשר ללא חילול שבת

ישא

אורח חיים

יוסף

לר"י נאסר לו התבשיל עולמית ולאחרים מותר במוצ"ש, ולר"י הסנדלר אסור אף לאחרים לעולם.

ב. לדעת רוב הראשונים קי"ל להלכה כרבי יהודה, וכן פסקו הרמב"ם והשו"ע. אמנם יש מן הגאונים שפסקו כר"י הסנדלר, ודעת התוס' דהלכה כרבי מאיר, וכן הסכים בביאור הגר"א.

ג. לדעת רוב הראשונים, במעשה שבת שנעשה ע"י ישראל אין צריך להמתין למוצ"ש בכדי שיעשו. והורה עמוד ההוראה מרן הגר"ש אלישיב שליט"א, דאף במומר מעיקר הדין אין צריך להמתין בכדי שיעשו, דאפשר לסמוך על דעת ר"ת דמה דבעכו"ם צריך להמתין בכדי שיעשו הוא משום דאיסור אמירה קל בעיניו, וזה אין שייך במומר – אולם ודאי רצוי להחמיר בדבר.

ד. אם לא נעשתה פעולה בגוף החפץ, וכגון במלאכת הוצאה, יש מן הראשונים דס"ל שאין זה נכלל בכלל "מעשה" שבת. והאחרונים צירפו שיטה זו להקל באיסור דרבנן.

ה. מעשה שבת במלאכה האסורה מדרבנן, אם נעשה בשוגג לדעת הרבה פוסקים מותר, ובנעשה במזיד, משמע מדעת הרמב"ם דמותר אף לו עצמו למוצ"ש, ויש שפסקו כדעת הר"ן דאסור.

ו. במלאכת ישראל הנעשית בקביעות תוך כדי רמיסת קדושת השבת רח"ל יש להחמיר טפיל. ויעשה בכל ענין שאלת חכם.

סימן ע

בענין חשמל כשר לשבת

כאשר החלו אברכים ת"ח (בעיר ביתר בעידוד המרא דאתרא שליט"א) לפעול בכל כוחם לסדר גנרטור לשבת, כדי שלא יזדקקו להשתמש בחשמל המיוצר ע"י חברת חשמל שיש בו חשש מעשה שבת, הנני לשוב על הראשונות כי לדעת מרן הגר"ש אלישיב שליט"א מצוה להתחבר לחשמל שאין בו איסור שבת. וההוצאות לגנרטור הינם הוצאות שבת ויו"ט שעליהם נאמר לוו עלי ואני פורע, ויזכו התושבים בפעלם לקדש את השבת.

סימן עא

אודות תנור המופעל בש"ק ע"י שעון

במענה לשאלתו להו"כ מרן שליט"א אודות תנור המופעל ע"י שעון בש"ק, וחידוש יש במיתקן זה, כי בטרם יתחמם יש בו גם מנגנון קירור, והשאלה להניחו בעש"ק שיתקרר עד בוקר יום השבת, ואז יכבה הקירור וידלק החימום, ועל התנור יניחו מנעול.

קט

